

การปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงของประชาคมอาเซียน : ต้องปฏิรูปหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน

ดวง อันทะไชย^{1*}

Tuang Antachai^{1*}

¹ประธานคณะกรรมการการศึกษาและกีฬา

หลังจากที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้วเมื่อปลายปี 2558 โจทย์ใหญ่ของประเทศไทย ก็คือใครจะเป็นเจ้าภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและยกระดับประเทศให้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ เริ่มต้นที่จุดใดบ้างจะอย่างไร เพราะหากปล่อยไว้ในสภาพเช่นนี้หมายถึงสภาพที่จัดการเรียนการสอนแบบเดิมวัดผลประเมินผลแบบเดิมหลักสูตรและเนื้อหาของหลักสูตรที่เป็นแบบเดิมคำตอบก็คือไม่อาจจะแข่งขันในประชาคมอาเซียนได้เลย จากงานวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับข้อตกลงของประชาคมอาเซียน (ดวง อันทะไชย, 2558) ขอยกตัวอย่างสัก 2-3 เรื่องที่เป็นข้อตกลงของประชาคมอาเซียนด้านการศึกษาที่เรียกว่าปฏิญญาชะอำ-หัวหินประกอบกับข้อตกลงด้านอื่นๆของอาเซียนทำให้ประเทศทุกประเทศต้องไปปฏิรูประบบหลักสูตรและการเรียนการสอนเสียใหม่นับแต่วันที่มีการลงนามครบถ้วน ทุกประเทศในที่นี้จะไม่กล่าวถึงประเทศอื่นว่าเขาทำแล้วหรือไม่ทำหรือทำอย่างไรแต่จะให้น้ำหนักและความสำคัญกับการจัดการศึกษาของประเทศไทยเท่านั้น

ประการที่ 1 ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (Mutual Recognition Arrangement หรือ MRAs) อาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายโดยเสรีทุกประเทศลงนามเรียบร้อยแล้วและมีผลการดำเนินการแล้ว ประกอบด้วย อาชีพ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกรรม การท่องเที่ยว บัญชีและสถาปัตย์ ตลอดจนอาชีพสำรวจก็ตาม กรมอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ.แนะนำให้รู้จักอาเซียน 2558) แต่ประเทศไทยยังไม่ปฏิรูประบบหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อเตรียมพลเมืองให้พร้อมที่จะเคลื่อนย้ายและแข่งขันได้ ยังจัดการเรียนการสอนแบบเดิม วิธีเดิมๆ วัดผลประเมินผลแบบเดิมไม่ได้มองไปสู่ประเทศสมาชิกอีก 9 ประเทศโดยเฉพาะภาษาอาเซียนภาษาและวัฒนธรรม ประเพณีกฎหมายของประเทศสมาชิกแทนที่จะเป็นผู้นำสู่อาเซียนกลับเป็นผู้รออาเซียนให้เข้ามาบูรณาการและแข่งขัน

ประการที่ 2 ข้อตกลงปฏิรูปชะอำ-หัวหินตามธรรมนูญอาเซียนข้อ 34 ได้ระบุชัดเจนว่าทุกประเทศจะต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาอาเซียนเท่านั้นและให้ประเทศสมาชิกใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเชี่ยวชาญในการสื่อสารเจรจาพูดคุยแลกเปลี่ยนในการประชุมทั้งระบบทวิภาคีและพหุภาคีทั้งนี้ปรากฏรายละเอียดในปฏิญญาชะอำ-หัวหินอย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรแค่ไหน แต่ประเทศไทยยังจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบเดิมวัดผลประเมินผลแบบเดิมขาดจุดเน้นและความสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่ได้ปฏิรูประบบหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามข้อตกลงของประชาคมอาเซียนเลย

ประการที่ 3 การจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาเพื่อการแข่งขันในวิชาชีพให้ได้มาตรฐาน ของอาเซียนดูเหมือนจะมีเพียงประเด็นเดียวที่ประเทศไทยให้ความสำคัญและน้ำหนักสูงสุดทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่านโยบายของรัฐบาลและนายกรัฐมนตรีชัดเจนได้ต่อยอดเข้าทวนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรีบดำเนินการและปฏิรูปการจัดอาชีวศึกษาเพื่อสร้างชาติสร้างแผ่นดิน ปรากฏชัดเจนในรายการคืนความสุขให้แก่นักในชาติที่พณายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้กล่าวทุกครั้งและมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกาศกฎกระทรวงในการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาใช้มาตรา 44 เพื่อยุบรวมอาชีวะเอกชนและอาชีวะของรัฐมารวมกันเพื่อผลักดันให้นโยบายดังกล่าวเป็นจริงและสำเร็จผลโดยเร็วแต่จะต้องขยับไปสู่มาตรฐานแรงงานฝีมือของอาเซียนให้ได้โดยเร็วหรือนโยบายการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของรัฐบาลมีความชัดเจนมาในเรื่องแรงงานฝีมือ เช่น นโยบายการพัฒนากำลังคนให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ สามารถทำงานได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พัฒนาความชำนาญในการประกอบอาชีพและการใช้เทคโนโลยีและการใช้ทักษะภาษาต่างประเทศตลอดจนให้เรียนรู้ภาษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นต้น (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2559)

^{*}Corresponding author. Tel: -

E-mail address: k5101091@gmail.com

เพียง 3 เรื่องในจำนวนอีกหลายร้อยเรื่องในข้อตกลงของประชาคมอาเซียนหากจะจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้แข่งขันได้ในประชาคมนั้นหัวใจสำคัญจะต้องปฏิรูปหลักสูตรและระบบการเรียนการสอน ต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอนและวิธีสอบ อธิบายพอสังเขปว่าหลักสูตรปัจจุบันแม้จะเป็นหลักสูตรเชิงสมรรถนะแต่การจัดการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิมคือสอนเนื้อหาออกข้อสอบตามเนื้อหาที่สอน จึงทำให้ผู้เรียนต้องเน้นที่ความรู้ความจำเป็นหลัก ขาดทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ผลการสอบวัดผลประเมินผลโอเน็ตและพิซาจึงต่ำและคงที่ตลอดเวลา แล้วถามว่าแล้วจะจัดข้อบกพร่องหรือปัญหาที่จะต้องแก้ไขอยู่ที่ใด คำตอบก็คือความผิดไม่ได้อยู่ที่ครูผู้สอนหรือผู้เรียนแต่อยู่ที่หลักสูตรและระบบการเรียนการสอนที่ยังเป็นแบบเดิมอยู่หากจะเตรียมคนให้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้และแข่งขันได้จะต้องปฏิรูปหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนโดยด่วนที่สุดและถือว่าเป็นวาระสำคัญที่สุด

ทุกครั้งที่จะปฏิรูปหลักสูตรก็จะมีคำถามเสมอว่าทำไมต้องปฏิรูปหลักสูตรหลักสูตรเดิมก็ยังไม่ไป ถึงไหนต้องปฏิรูปอีกแล้วความจริงหากเราย้อนกลับไปดูเหตุผลในการปฏิรูปหลักสูตรของประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย (พ.ศ.1800-1893) ตามหลักศิลาจารึกเป็นหลักสูตรที่ยึดแบบเรียนเป็นหลักเปลี่ยนมาสมัยอยุธยาที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศมากขึ้นยึดหนังสือจินตมณี พัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาเรื่อยถึงหลักสูตรปี 2503 ปรับปรุงมาเป็นหลักสูตร 2521 และ 2533 ปรับปรุงมาเป็น 2544 และหลักสูตร 2551 ล้วนแต่อ้างเหตุผลที่ใกล้เคียงกันมากและเป็นสาระสำคัญเช่นเพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์หลักสูตรที่ใช้อยู่ไม่ทันสมัยไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมฐานความรู้ไม่สามารถสะท้อนสภาพความเป็นจริงได้ หลักสูตรไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิด การจัดการทักษะในการดำเนินชีวิตหรือความรู้ในภาษาต่างประเทศไม่สามารถทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศได้โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ (รุจิร ภูสาระ, 2545) เช่นกันเราไม่อาจจะปฏิเสธความจริงแห่งการปฏิรูปหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนได้เพราะโลกเปลี่ยนแปลงเร็วมากมากกว่าในอดีตทั้งในด้านความรู้และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการแข่งขันของพลเมืองของโลกก็เปลี่ยนแปลงไปจากทักษะพื้นฐานทั่วไปคือความรู้ความจำไปสู่การแข่งขันด้วยทักษะการคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การข้ามวัฒนธรรมและการทำงานร่วมกันได้อย่างมีพลัง

เพราะฉะนั้นหากจะเตรียมคนไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีพลังและสามารถแข่งขันได้ทุกมิติทั้งในด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุน การเมืองระหว่างประเทศหรือทักษะอาชีพจึงไม่อาจจะปฏิเสธ การปฏิรูปหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนของประเทศได้เพราะหากจะให้พลเมืองมีหน้าตาอย่างไร มีคุณลักษณะแบบใดจะต้องกำหนดไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของชาติเพื่อเป็นเป้าหมายหล่อสร้างพลเมืองออกมาตามความต้องการของชาติ

อยากจะจบบทความนี้ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ชัดเจนว่าต้องเตรียมประชาชนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างไรนายกรัฐมนตรีได้กล่าวไว้ในรายการคืนความสุขให้คนในชาติเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2557 ความว่า “สิ่งที่เราต้องรีบปรับตัวให้ทันต่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 คือการสร้างเสริมความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ทั้งความรู้การศึกษาความชำนาญในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและภาษาเพื่อรองรับการพัฒนา การค้า การลงทุนและการแข่งขันในภูมิภาคอาเซียนและประชาคมโลก” (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2558)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2558). **แนะนำใหู้จักอาเซียน**. ค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2559, จาก www.mfa.go.th.
- ดวง อันทะไชย. (2558, 24 กันยายน). **คุยกับ ดวง อันทะไชย กับข้อเสนอ 4 ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาของไทย Thailand Web Stat**. [วิทยทัศน์]. กรุงเทพฯ: บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน).
- พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2558, 21 พฤศจิกายน). **รายการคืนความสุขให้คนในชาติ**. [วิทยทัศน์]. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล.
- _____. (2559, 3 มิถุนายน). **รายการคืนความสุขให้คนในชาติ**. [วิทยทัศน์]. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). **การเขียนแผนการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยส์.